

هو الحکیر الخلیف

خردنامه صدر

فصلنامه علمی - پژوهشی فلسفه اسلامی

سال ۲۱، شماره ۴؛ پیاپی ۸۴

تابستان ۱۳۹۵

صاحب امتیاز: بنیاد حکمت اسلامی صدرا

مدیر مسئول و سردبیر: آیت الله سید محمد خامنه ای

هیئت تحریریه

آیت الله سید محمد خامنه ای..... رئیس بنیاد حکمت اسلامی صدرا

دکتر غلامحسین ابراهیمی دینانی..... استاد دانشگاه تهران

دکتر احمد احمدی..... استاد دانشگاه تهران

دکتر غلامرضا اعوانی..... استاد دانشگاه شهید بهشتی

دکتر رضا داوری اردکانی..... استاد دانشگاه تهران

دکتر کریم مجتهدی..... استاد دانشگاه تهران

دکتر سید مصطفی محقق داماد..... استاد دانشگاه شهید بهشتی

دکتر مقصود محمدی..... دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی، کرج

ویراستار..... دکتر مقصود محمدی

مدیر اجرایی..... مهدی سلطانی گازار

مترجم انگلیسی..... دکتر رؤیا خوئی

ویراستار انگلیسی..... دکتر علی باقرشاهی

شاپا: ۰۸۷۴ - ۱۵۶۰

نشانی: تهران، بنیاد حکمت اسلامی صدرا

صندوق پستی: ۱۵۸۷۵/۶۹۱۹

دورنگار: ۸۸۴۹۳۸۰۳

تلفن: (مقالات) ۸۸۱۵۳۲۲۱

اشتراک و فروش) ۸۸۱۵۳۵۹۴

پست الکترونیک: siprin@mullasadra.org

پایگاه اینترنتی: www.mullasadra.org

فهرست مطالب

سرمقاله..... ۳

تقریر ابداعی حکیم صهبا از دیدگاه ابن عربی درباره ختم

ولایت..... ۵

دکتر حسین کلباسی اشتری، مسعود محمدی

راهکارهای احیای اخلاق در جامعه از دیدگاه

صدرالمتألهین..... ۲۳

دکتر علی ارشدریاحی، سیدمهران طباطبایی

«اصالت وجود» و تحول در منطق تعریف..... ۴۳

دکتر موسی ملایری، حمزه نادعلی زاده

بررسی مسئله فقر وجودی در حکمت متعالیه..... ۵۹

دکتر سیدحمید طالب زاده، مرضیه افراسیابی

مهمترین نوآوریهای منطقی خوئنجی و نقش ابهری در بسط

و گسترش آنها..... ۷۹

اکبر فایدتی، دکتر کامران قیوم زاده

حریت انسانی و عبودیت الهی در حکمت متعالیه..... ۹۱

علیرضا جوانمردی ادیب، دکتر مهدی نجفی افرا

بررسی تطبیقی قوه عملی و هوش هیجانی..... ۱۰۳

دکتر نجف یزدانی، دکتر روح الله رازینی

خلاصه سخنرانیهای برگزیده بیستمین همایش بزرگداشت

حکیم صدرالمتألهین شیرازی (ملاصدرا)..... ۱۲۱

۱. بنابر تأییدیه شماره ۳/۱۳۷۰۸۵ مورخه ۹۱/۰۷/۰۲ از

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، خردنامه صدرا دارای

درجه علمی - پژوهشی است.

۲. خردنامه صدرا در پایگاههای زیر نمایه میشود:

- پایگاه استنادی علوم اسلامی؛ ISC

- پایگاه مجلات تخصصی فلسفه جهان؛

Philosopher's Index

- پایگاه مجلات تخصصی نور؛ Noormags

- بانک اطلاعات نشریات کشور؛ Magiran

راهنمای تدوین مقاله

- خردنامه صدرا بطور تخصصی فقط مقالاتی را که مربوط به حوزه فلسفه و علوم عقلی، مستدل و مستند به منابع معتبر باشد، برای چاپ میپذیرد.
- مقالات ارسالی باید مبتنی بر تحقیق و حاوی نکته‌ی بدیع و ابتکاری باشد، از نظم و انسجام منطقی لازم برخوردار باشد و اصول نگارش و اصالت زبان فارسی در آن بدقت رعایت شود.
- مقالات باید دارای چکیده (حدود ده سطر) و کلیدواژگان (حداکثر ده واژه) بوده و چکیده و کلیدواژگان انگلیسی نیز به آن ضمیمه شده باشد.
- لطفاً در ابتدای مقاله، عنوان مقاله، نام نویسنده، رتبه علمی و محل فعالیت (هرکدام بدو زبان فارسی و انگلیسی) و نیز نشانی بصورت دقیق در برگه‌ی جداگانه ذکر گردد.
- چنانچه مقاله برگرفته از پایان‌نامه یا طرح پژوهشی باشد یادآوری آن در ابتدای مقاله الزامی است.
- مقالات به رایانامه (ایمیل) مجله ارسال گردد. حتماً مرقوم شود «مربوط به خردنامه صدرا».
- رعایت اصول نشانه‌گذاری و ذکر نامهای غیرفارسی بزبان اصلی و نیز برجسته کردن نقل قولها ضروری است.
- مقالات ارسالی نباید قبلاً در جایی بچاپ رسیده باشد و ارسال آن نیز برای خردنامه صدرا تعهدی نسبت به چاپ ایجاد نمیکند اما خردنامه از حق تجدید چاپ و نیز نشر مقالاتی که پس از داوری دقیق و تأیید هیئت تحریریه بچاپ برسد، بصورت‌های رایج دیگر بزبان فارسی و دیگر زبانها برخوردار خواهد بود.
- مقالات ارسال شده بهیچ وجه مسترد نخواهد شد.
- خردنامه صدرا در ویرایش مطالب با حفظ محتوا و مفاد آزاد است.
- مسئولیت محتوا و مضمون مقالات بعهده مؤلف است و چاپ آن در این فصلنامه تنها برای عرضه و تلاقی افکار است و دلیل بر تأیید آن نیست.
- ارجاع به آثار ملاصدرا باید منطبق بر چاپ بنیاد حکمت اسلامی صدرا باشد.

شیوه ارجاعات

- ارجاعات در خردنامه صدرا بصورت پاورقی است؛ با ذکر نام خانوادگی نویسنده، نام کتاب، شماره جلد، شماره صفحه.
- در مواردی که بلافاصله به منبع قبلی ارجاع داده شود از کلمه همان و شماره صفحه و در صورتی که شماره صفحه نیز یکی باشد از واژه همانجا استفاده شود.
  - در مورد مجلات و مجموعه مقالات عنوان مقاله ذکر گردد.
  - در ارجاع به منابع غیرفارسی، عنوان اصلی کتاب ذکر شود. بجای واژه‌های همان و همانجانب نیز بترتیب از علامتهای *ibid* و *idem* (بصورت ایتالیک) استفاده شود.
  - در فهرست منابع، مشخصات کامل کتاب‌شناسی هر منبع بصورت زیر فهرست گردد:
— کتابها: نام خانوادگی مولف، نام مولف. عنوان کتاب (بصورت سیاه و ایتالیک)، مترجم، محل نشر، ناشر، سال نشر.
مثال: مطهری، مرتضی، مسئله شناخت، تهران، انتشارات صدرا، ۱۳۸۰.
— مجلات: نام خانوادگی مولف، نام مولف. «عنوان مقاله» (داخل گیومه)، نام مجله (بصورت سیاه و ایتالیک) سال، شماره مجله، سال نشر.
مثال: اعوانی، غلامرضا. «چرا ملاصدرا را صدرالمتألهین نامیده‌اند؟»، خردنامه صدرا، ۲، ۱۱، ۱۳۸۴.
— مجموعه مقالات: نام خانوادگی مولف، نام مولف، «عنوان مقاله» (داخل گیومه)، عنوان کتاب (بصورت سیاه و ایتالیک)، گردآورنده یا ویراستار، محل نشر، ناشر، سال نشر.
مثال: ابراهیمی دینانی، غلامحسین، «جایگاه ملاصدرا در فرهنگ علوم عقلی»، مکتب ملاصدرا و فلسفه‌های غربی، زیر نظر سیدمحمد خامنه‌ای، تهران، بنیاد حکمت اسلامی صدرا، ۱۳۸۵.
— در مورد منابع غیر فارسی نیز بهمین شیوه عمل شود.

در این چند سال اخیر دربارهٔ رشد منفی علوم و نزول کشور در جدول پیشرفتهای علمی جهانی، مطالب بسیار و آمارهای متفاوتی در رسانه‌ها بیان شده است که مانند همهٔ پدیده‌ها و رویدادهای اجتماعی باید بدقت بررسی و تحلیل شود و عوامل این نزول و سقوط، چه عوامل اتفاقی و چه عوامل عمدی و اختیاری، تحت مطالعه قرار گیرد.

در یک بررسی اجمالی میتوان براحتی به این نتیجه رسید که علت یا علل این سقوط و نزول، اتفاقی یا بسبب قصور یا نبود انگیزه و همت دانشمندان مانیست و عزم ملی دانشمندان و چراغ دانش افروزان جامعهٔ انقلابی اسلامی ایران بهیچوجه نقصان نپذیرفته و همچنان در اوج قدرت خود باقی است و باید اسباب و علل آنرا در عوامل اختیاری و سوء کردار عمدی آنان یافت؛ چه عوامل داخلی و نفوذی و چه عوامل دیگر خارجی.

از روزی که انقلاب اسلامی ایران پیروز شد و در مدت اندکی، نظامی مستحکم و استوار – دارای فرهنگ خاص انسانی و ایدئولوژی و جهانبینی الهی و طرح و نقشهٔ ایجاد تمدنی بشری برای خود و بشر – به عرصهٔ وجود آمد و به جریان ضدبشری استکبار و جهانخوار طعنه زد، توطئه و عملیات تخریب و جنگ ظاهری و پنهانی آغاز شد؛ انواع شورشها، کودتاها و اقدامات براندازی ظاهری در طول مدت سه تا چهار دهه بعمل آمد که بارادهٔ الهی شکست خورد. اما از همان روزهای اول، اقدامات تخریبی دیگری پنهانی نیز پا گرفت و دنبال شد که مهمترین آنها تخریب اقتصاد کشور و تضعیف بنیانهای علمی، اعتقادات دینی و فلسفی بود.

حمله به اقتصاد و زیرساختهای اقتصادی و شتاب بخشیدن به تورم همراه و همگام با رکورد، بمنظور به فقرمادی کشاندن ملت و کشیدن آنها به زاری و ذلت تا آنکه مردم در فشارهای روحی در عرصه اقتصاد نابود شده و دست از عقیده و حمایت خود از اسلام و نظام اسلامی بردارند و بدنبال دفاع از آن نباشند و عرصه جامعه را از انبوه طرفداران از جان گذشته خالی کنند تا دشمن با یک یا دو تک دیگر و فتنه و آشوبی ساختگی، کار نظام را بخیال خود یکسره کند!

با وجود اهمیت این بخش از نقشه تهاجم به ملت و نظام، اما طرح تخریب دشمنان در زمینه‌های فرهنگی بمراتب جایگاه مؤثرتر و مهمتری دارد؛ چون نه به نیازهای مادی ملت بلکه مستقیم به هویت فرد ایرانی و خود انسانی آنها ضربه میزند و مردم را از خودی خویش و ملت خود جدا مینماید و در بحران بیهوشی، آنان را به بردگی بیگانگان میگیرد و افرادی میسازد که در خاک خود زندگی میکنند و نان خود را میخورند ولی عامل دشمنند و به ملت و کشور خود خیانت میکنند!

این حمله و هجوم به فرهنگ، از دبستان و دبیرستان آغاز و در دانشگاهها و حتی مراکز پژوهشی بطور مختلف متجلی شده است و اگر در مراکز فرهنگی قادر به نصب افراد نفوذی خود نبودند، آنها با فشار اقتصادی و بستن راه درآمدها و کمکهای عمومی به تعطیل یا تعلیق کشاندند.

در این میان، حکمت و فلسفه از همه مظلومتر بوده و دشمن - که سیاستهای خود را بر پایه اصول فلسفی اما شیطانی خود تنظیم و اجرا میکند - مستقیماً و آگاهانه، فلسفه اسلامی و سیاست آگاهانه آنها هدف قرار داد و بقول پزشک ظریفی، زرنگترین و بیرونها، مغز را نشانه میروند و از این راه همه ساختار بدن تخریب میشود.

دشمن که برای اجرای سیاستهای خود پشوانه‌یی از فلسفه‌های ضدبشری خویش دارد، اما در جوامعی مانند جامعه انقلابی ما، چنین تبلیغ (و عمل) میکند که رابطه سیاست و فرهنگ انقلابی ایران را از عقلانیت و اندیشه فلسفی و قرآنی و اسلامی - که نیروی متفکر ماست - دور سازد تا بتواند اندیشه‌های براندازی خود را به اجرا و عمل بگذارد و برای این کار، کمر همت شیطانی خود را بر تضعیف و تعلیق و تعطیل کانونهای حکمت و فلسفه و عقل و عقلانیت قرآنی بسته است و بدتر آنکه چاره‌گری آشنا نیز نیست تا در فکر چاره باشد و همچنان سنگ بسته و سنگ گشاده!